

KS. LESZEK PINTAL

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ
„«PROBLEMY» Z MAŁŻEŃSTWEM W BIBLI,
CZYLI DOBRA NOWINA O ZWIĄZKU MĘŻCZYZNY I KOBIETY”

Turno-Brzeźce k. Białobrzegów, 20-21 października 2014 roku

W dniach 20-21 października 2014 roku w Ośrodku Konferencyjno-Pobytowym w Turnie-Brzeźcach k. Białobrzegów odbyła się konferencja naukowa „«Problemy» z małżeństwem w Biblii, czyli Dobra Nowina o związku mężczyzny i kobiety”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Homiletów Polskich, Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu, Katedrę Komunikacji Religijnej Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie oraz Katedrę Duszpasterstwa i Profilaktyki Dysfunkcji Rodziny Uniwersytetu Opolskiego w Opolu.

Spotkanie rozpoczął ks. prof. dr hab. Wiesław PRZYCZYNA, przewodniczący Stowarzyszenia Homiletów Polskich. W słowie wstępnym naszkicował zarys konferencji poświęconej problematyce małżeńskiej. Podkreślił rangę spotkania w perspektywie dobiegającego końca Synodu Biskupów, który również podjął zagadnienia związane z problematyką małżeństwa i rodziny we współczesnym świecie. Przewodniczący zaznaczył, że zorganizowana konferencja wychodzi naprzeciw sprawom, którymi żyje obecnie Kościół.

Przedpołudniowej sesji Konferencji przewodniczył ks. prof. dr hab. Jan TWARDY, wiceprzewodniczący Stowarzyszenia Homiletów Polskich. Jako pierwszy głos zabrał ks. dr hab. Artur MALINA, reprezentujący Uniwersytet Śląski. Tytuł referatu brzmiał: *Kobieta pomocą dla mężczyzny czyli o początkach instytucji małżeństwa*. W swoim przedłożeniu prelegent przedstawił obraz instytucji małżeństwa w świetle Pisma Świętego. Podkreślił, że wiele narracji podejmuje problematykę związaną z małżeństwem. Trzeba jednak zachować ostrożność w ich doborze. Brak jest tekstów kanonicznych dotyczących samej instytucji małżeństwa. Ks. Malina zwrócił uwagę, że instytucja małżeństwa w Starym Testamencie jest różna od małżeństwa w Izraelu. Podkreślił, że podstawą instytucji małżeństwa jest tekst zawarty w Księdze Rodzaju: „Niedobrze jest, aby mężczyzna był sam” (Rdz 2,18). Interpretując ten fragment Pisma Świętego, zauważył, że człowiek nazywa zwierzęta, ale to nie daje mu do końca satysfakcji. Zwraca uwagę na zaangażowanie Boga, by człowiekowi było dobrze. Mężczyzna nadaje imię kobiecie: „Ta dopiero jest kością z moich kości i ciałem z mego ciała” (Rdz 2,23). Ks. Malina zdecydowanie

Ks. dr LESZEK PINTAL – adiunkt Katedry Homiletyki Instytutu Liturgiki i Homiletyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; adres do korespondencji: ul. Nałęczowska 94, 20-831 Lublin; e-mail: lpintal@lu.onet.pl

pokreślił w zakończeniu swego wystąpienia, że nie ma nieposzanowania godności kobiety w tekstach biblijnych.

Kolejnym prelegentem sesji przedpołudniowej był ks. dr Maciej BASIUK z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W wystąpieniu zatytułowanym *Zaplata za żonę, czyli konstytutywne elementy małżeństwa w Starym Testamencie* prelegent podkreślił, że to rodzice mieli wpływ na decyzję dotyczącą wyboru męża lub żony. Jako argument za przedstawioną tezę przywołał wydarzenia zawarte na kartach Starego Testamentu: Rdz 21,21; Rdz 38,6; Rdz 34,4. Pieniądze (MOHER) stanowiły zapłatę i posag za przygotowanie córki do małżeństwa. Posag był własnością żony i ona o nim decydowała. Często było to zabezpieczenie na czas wdowieństwa. W czasach Starego Testamentu można się także dopatrzeć tzw. podarków, które stanowiły rekompensatę dla ojca oraz innych członków rodziny za wychowanie. Była to rekompensata przekazywana ojcu oraz innym członkom rodziny. Prelegent zwrócił także uwagę na kolejne etapy drogi małżeńskiej: zaręczyny, umowa, formuła słowna małżeństwa, współżycie.

Sesję przedpołudniową zamknął referat dr Marcin MAJEWSKIEGO *Problemy małżeństw starotestamentalnych*. Prelegent zwrócił uwagę na fakt, że małżeństwa czasu Starego Testamentu borykał się z różnego rodzaju problemami. Wśród nich nie brakowało poli-gamii, braku potomstwa, zdarzały się również liczne rozwody. Pokreślił, że Pismo Święte, nauczając o małżeństwie jako takim, stwierdza, że jest to zawsze małżeństwo monogamiczne. Zaznaczył, że w Starym Testamencie hańbą dla kobiety była bezpłodność. Natomiast liczne potomstwo były błogosławieństwem. Wartym podkreślenia jest fakt, zdaniem prelegenta, że na matki postaci biblijnych Bóg wybiera kobiety nieplodne: Sara, Rebeka, Rachela, Anna, Elżbieta. Ten fakt dowodzi, jak zauważył dr Majewski, że Bóg jest Bogiem życia i może zadziałać w różny sposób, aby osiągnąć zamierzony cel. Poruszając kwestię zdrad, referujący zauważył, że zawsze uruchamiają one lawinę pewnego rodzaju zła. Jako przykład podał zdradę Dawida. W kwestii rozwodów przypomniał, że Stary Testament dopuszczał ich możliwość, ale musiały być spełnione odpowiednie kryteria. Sesję przedpołudniową zakończyła dyskusja uczestników konferencji oraz liczne pytania skierowane do prelegentów.

Popołudniową sesję konferencyjną, której przewodniczył ks. prof. dr hab. Kazimierz PANUŚ z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, rozpoczął ks. prof. dr hab. Stanisław HAŁAS, również reprezentujący Uniwersytet Papieski Jana Pawła II. Tematem podjętej prezentacji było zagadnienie *Czy wolno żonie opuścić męża, czyli o nierozzerwalności małżeństwa w nauczaniu Jezusa*. Prelegent podkreślił, że kultura semicka zawsze daje pierwszeństwo mężczyźnie w podejmowaniu wszelkich decyzji. Jako przykład listu rozwodowego wręczanego przez mężczyznę referujący przywołał List z Masady. Praktyka taka istniała zatem w świecie semickim. W Ewangeliach synoptycznych, jak zaznaczył prelegent, jedynie u Mateusza został zaznaczony, że mąż może wręczyć list rozwodowy żonie w przypadku nierządu (chodzi tutaj o tzw. klauzulę Mateusza), natomiast nie ma takiego przyzwolenia w Ewangeliach według Marka i Łukasza. Ksiądz Profesor odniósł się także do greckiego słowa *porneia*, które określało, że małżeństwo zostało rozwiązane na mocy prawa w przypadku, gdy zawierane było między krewnymi.

Kolejnym i zarazem ostatnim prelegentem sesji popołudniowej był ks. dr Marcin KOWALSKI, reprezentujący Katolicki Uniwersytet Jana Pawła II w Lublinie. Tytuł jego przedłożenia brzmiał *Świętego Pawła „kłopotliwe” wypowiedzi o małżeństwie*. Prelegent odniósł się w swoim wystąpieniu do 7 rozdziału 1 Listu św. Pawła do Koryntian: „Pragnąłbym, aby wszyscy byli jak i ja sam, lecz każdy jest obdarowany przez Boga inaczej: jeden tak, a drugi tak” (1 Kor 7,7). Św. Paweł zdecydowanie opowiada się za wyższością dziewictwa nad małżeństwem. Powstał więc problem, jak ma się powyższe stwierdzenie do opisu zawartego w Księdze Rodzaju: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną” (Rdz 1,28). Prelegent odwołał się do sytuacji i miejsca, gdzie powstał list. Zdaniem referenta św. Paweł akcentował życie w celibacie czy dziewictwie, ponieważ miał świadomość ciężarów życia małżeńskiego. Ponadto wówczas panowały trudności w zapewnieniu stabilności życia rodzinnego (głód). Innym powodem podejścia Apostoła do wyższości życia w celibacie i dziewictwie była stała gotowość na realizujący się plan Boży. Sesję popołudniową zakończyły pytania skierowane do prelegentów, dotyczące referowanych zagadnień.

Pierwszy dzień Konferencji zakończyła uroczysta Eucharystia pod przewodnictwem ks. bp. Henryka TOMASIKA, ordynariusza diecezji radomskiej. W okolicznościowej homilii Ksiądz Biskup przywołał postać św. Jana Kantego, którego liturgiczne wspomnienie wypadało 20 października. Homilista życzył wszystkim uczestnikom, aby podobnie jak wspomniany święty odznaczali się wielkim miłosierdziem dla ubogich i potrzebujących.

Drugi dzień Konferencji rozpoczęła wspólna Eucharystia, której przewodniczył ks. bp Adam BAŁABUCH, przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski.

Centralnym punktem sesji przedpołudniowej stała się dyskusja panelowa z udziałem ks. prof. dr. hab. Wiesława PRZYCZYNY, ks. dr. Sławomira ADAMCZYKA, duszpasterza rodzin diecezji radomskiej, Małgorzaty GÓRKI z duszpasterstwa rodzin diecezji radomskiej, Cezarego SEKALSKIEGO z Kliniki Małżeńskiej z Krakowa oraz prof. dr. hab. Krystiana WOJACZKA z Katedry Duszpasterstwa i Profilaktyki Rodziny Uniwersytetu Opolskiego. Uczestnicy dyskusji panelowej podkreślili wielką wartość, jaką jest współczesna rodzina. Ks. Sławomir ADAMCZYK wskazał na wymagania dotyczące przepowiadania o małżeństwie. Wśród szczególnie koniecznych podkreślił ukazywanie teologii małżeństwa i rodziny oraz wychowanie dzieci. Jego zdaniem za zaniedbanie należy uznać zbyt małą wiedzę duchownych dotyczącą zagadnień życia małżeńskiego i rodzinnego. Prof. Krystian Wojacek ukazał jako istotną emocjonalną więź małżeńską. Uczucia wpływają na małżeńskie relacje i motywują małżonków do ciągłego działania. Pokreślił, że małżonkowie zawsze są dla siebie darem. Małgorzata GÓRKA przedstawiła zagadnienia związane z naturalną regulacją poczęć w życiu małżeńskim. Płodność jest wpisana w ludzką naturę. Zadaniem małżonków jest przyjęcie dziecka i prowadzenia go ku Bogu. Cezary SEKALSKI przybliżył istotę funkcjonowania Kliniki Małżeńskiej w Krakowie. Korzystają z niej małżonkowie przeżywający różne trudności związane z życiem małżeńskim. Panel dyskusyjny zakończyły pytania skierowane do uczestników. Dotyczyły m.in. kwestii mówie-

nia o sprawach intymnych. Kto powinien mówić? Kiedy i jak mówić? Czy mówienie o sprawach małżeńskich nie jest klerykalizacją życia małżeńskiego i narzeczeńskiego? Podsumowując dyskusję, ks. Wiesław PRZYCZYNA podkreślił konieczność poruszania tematów związanych z problematyką małżeńską. Współczesny Kościół nie ucieknie od problemów, które dotyczą małżeństwa i rodziny.

Ostatnim punktem Konferencji było wygłoszenie i omówienie kazania o małżeństwie metodą Rolfa Zerfassa. W tym punkcie programu konferencji wzięli udział studenci Wyższego Seminarium Duchownego w Radomiu pod kierunkiem ks. dra Sławomira PŁUSY. Kazanie przygotował i wygłosił alumn piątego roku. Po wygłoszeniu kazanie zostało „poddane” omówieniu. Słuchacze dzielili się swoim odbiorem z kaznodzieją. Należy tutaj pokreślić, że nie oceniano kazania ani kaznodziei (dobrze/źle), lecz dzielono się odbiorem (ubogacenie/opór) treści i sposobu jego wygłoszenia. Całość dyskusji moderował ks. dr Sławomir PŁUSA. Następnie oceniono zbieżność odbioru przez słuchaczy z wersją założoną przez kaznodzieję. W ostatnim etapie omówiono przejrzystość planu kazania oraz wskazano niewielkie potknięcia oraz niespójności językowe. Podkreślić należy, że wygłoszone kazanie dotyczące małżeństwa pomimo drobnych potknięć, nieścisłości i błędów zostało dobrze przyjęte i ocenione przez słuchaczy.

Podsumowując Konferencję, ks. prof. dr hab. Wiesław PRZYCZYNA zauważył konieczność podejmowania zagadnień związanych problematyką małżeństwa i rodziny. Inspiracją Konferencji było III Nadzwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, którego tematem są „Wyzwania duszpasterskie związane z rodziną w kontekście ewangelizacji”. Rodzina bez wątpienia ciągle potrzebuje zainteresowania ze strony Kościoła, również zainteresowania ze strony przepowiadania homilijnego.

Zorganizowana Konferencja z pewnością nie odpowiedziała na wszystkie pytania dotyczące rodziny i małżeństwa, które mogły się zrodzić w trakcie jej trwania. Z pewnością jednak stała się inspiracją do podjęcia nowych wyzwań związanych z przepowiadaniem o małżeństwie i rodzinie we współczesnym Kościele.